

POSTANOWIENIE

Dnia 4 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: SSA Urszula Iwanowska (spr.)

Sędziowie: SSA Edyta Buczkowska-Żuk

del. SSO Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2016 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania R. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o wysokości świadczenia,

na skutek skargi ubezpieczonego o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 23 maja 2013 r., sygn. akt III A Ua 673/11

postanawia: odrzucić skargę o wznowienie postępowania.

SSA E. Buczkowska-Żuk SSA U. Iwanowska del. SSO G. Horodnicka-Stelmaszczuk

UZASADNIENIE

R. B. w dniu 25 marca 2016 r. złożył w Sądzie Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim skargę o wznowienie postępowania sądowego zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 maja 2013 r., sygn. akt III A Ua 673/11.

Jako podstawę prawną skargi wnioskodawca wskazał art. 403 § 1 k.p.c. w związku z art. 401 pkt 2 k.p.c. podnosząc, że prawomocne orzeczenie „oparte zostało na niewykrytych w czasie orzekania środkach dowodowych, które mogły mieć wpływ na treść orzeczenia, a z których powód nie mógł korzystać w poprzednim postępowaniu, a także z uwagi na fakt, iż ubezpieczony nie był należycie reprezentowany w sprawie i działał bez pełnomocnika profesjonalnego ustanowionego z urzędu nie posiadając wiedzy, iż przysługuje mu prawo złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.”.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o:

- wznowienie postępowania o przeliczenie wysokości emerytury zakończonym prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 czerwca 2011 r., sygn. akt VI U 538/09 oraz Sądu Apelacyjnego w Szczecinie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 maja 2013 r., sygn. akt III A Ua 673/11;

- przeprowadzenie dowodu z dokumentów zawnioskowanych w sprawie, także w zakresie ustalenia faktycznego co do okresów pracy ubezpieczonego nie uznanego przez organ rentowy przy ustalaniu okresu zatrudnienia;

- ustanowienie dla ubezpieczonego profesjonalnego pełnomocnika procesowego z urzędu z uwagi na wiek ubezpieczonego (71 lat) i konieczność korzystania z pomocy prawnika profesjonalnego.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w dniu 28 czerwca 2011 r., pod koniec 2012 r. uzyskał nowy dowód z firmy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G., która jest następcą prawnym (...) Przedsiębiorstwa Budownictwa (...), z którego wynika, że tzw. wynagrodzenie zastępcze ubezpieczonego R. B., które powinno być uwzględnione przy wyliczaniu emerytury ubezpieczonego wynosi odpowiednio za rok 1974 – 100.210 zł, a za rok 1975 – 110.410 zł. Powyższy dokument nie był przedmiotem oceny przez Sąd Okręgowy, a także przez Sąd Apelacyjny co wynika z uzasadnienia wyroku tego Sądu z dnia 23 maja 2013 r. (str. 3-5 uzasadnienia).

Nadto wnioskodawca podniósł, że z uzasadnienia wyroku wynika także, że organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu dwóch miesięcy pracy w Zakładach (...) w G. i 6 miesięcy pracy w S., które to okresy zostały w sprawie potwierdzone zeznaniami świadków.

Jednocześnie ubezpieczony wyjaśnił, że o tym, iż Sąd Apelacyjny w Szczecinie nie rozpatrywał i nie oceniał dowodu z pisma firmy (...) powiazał dopiero 29 grudnia 2015 r., tj. następnego dnia przeglądu akt sprawy o sygn. VI U 1183/13. Zatem w ocenie skarżącego nie upłynął jeszcze trzymiesięczny okres od dnia, w którym powiazał wiedzę o tym, że uzyskany dowód o wysokości zarobków zastępczych nie został wzięty pod uwagę.

Do skargi R. B. dołączył pismo (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. z dnia 7 sierpnia 2012 r. o wysokości zarobków kierownika budowy K. M. w latach 1974 i 1975 oraz zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 ubezpieczonego z dnia 12 listopada 2008 r. wystawione przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim uznał się niewłaściwym rzeczowo i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 21 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił wniosek ubezpieczonego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W odpowiedzi na skargę Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej odrzucenie ewentualnie o jej oddalenie i obciążenie skarżącego kosztami postępowania w sprawie. W pierwszej kolejności organ rentowy wskazał, że wnioskodawca uchybił trzymiesięcznemu terminowi do wniesienia skargi, zważywszy na wskazane przez niego podstawy wznowienia tj. brak należytej reprezentacji, czy też późniejsze wykrycie środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia. Nadto w ocenie organu nie zachodzą podstawy do wznowienia postępowania określone w art. 403 § 1 i art. 401 pkt 2 k.p.c. Na potwierdzenie tego stanowiska organ powołał orzecznictwo Sądu Najwyższego, według którego niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby powołania strona tego nie uczyniła (II CZ 43/06).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Instytucja wznowienia postępowania opiera się na przysługującej poza tokiem instancji skardze o presumpcję wadliwego procesu i zastąpieniu zapadłego orzeczenia orzeczeniem nowym. Nadzwyczajny charakter tego środka prawnego, skierowanego przeciwko prawomocnemu wyrokowi powoduje, że przywrócenie stanu sprzed zamknięcia ulegającemu wznowieniu postępowaniu sądowemu może nastąpić wyłącznie z powodów ściśle określonych w ustawie.

Żądania wznowienia zakończonego postępowania można skutecznie się domagać tylko w przypadku zaistnienia co najmniej jednej z enumeratywnie wymienionych w przepisach postępowania okoliczności (art. 401, 401¹, 403 k.p.c.) oraz spełnienia pozostałych wymagań formalnych (art. 407 i 409 k.p.c.).

W niniejszej sprawie, jako podstawę prawną skargi o wznowienia postępowania R. B. wskazał zarówno art. 403 § 1 k.p.c., jak i art. 401 pkt. 2 k.p.c.

W pierwszej kolejności należy jednak odnieść się do twierdzenia skarżącego, że skargę o wznowienie postępowania złożył z zachowaniem terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c., zgodnie z którym skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym; termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy.

Skarżący podnosi, że został pozbawiony możliwości obrony swoich praw, ponieważ nie był należycie reprezentowany w sprawie i działał bez pełnomocnika, a nie miał wiedzy, że przysługuje mu prawo złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W związku z powyższym należy wskazać, że ubezpieczony brał czynny udział w postępowaniu przed Sądem Okręgowym i Sądem Apelacyjnym formułował wnioski, uzasadniał swoje stanowisko, przedkładał dokumenty ze wskazaniem jak winny być ocenione w sprawie, zatem nie można uznać, że był osobą bezradną, nieświadomą przedmiotu sprawy. Nadto skarżący w sposób czytelny korzystał z przysługujących mu praw, o których pouczały go sądy. R. B. złożył wnioski o uzasadnienie wyroku zarówno sądu pierwszej instancji, jak i sądu drugiej instancji. Po otrzymaniu uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego wywiódł apelację, a w toku postępowania apelacyjnego składał nową dokumentację i zajmował stanowisko odnośnie sporządzonej w sprawie opinii biegłego z zakresu obliczenia wynagrodzeń za pracę. Skarżący w dniu 4 lipca 2013 r. otrzymał odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 23 maja 2013 r. wraz z jego uzasadnieniem. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że aktualnie wniosek ubezpieczonego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie został uwzględniony z uwagi zarówno na jego sytuację majątkową, jak również dlatego, że sąd uznał, iż nie zachodzi potrzeba korzystania z takiej pomocy w prowadzeniu tej sprawy.

Ponadto okoliczność, że ubezpieczony dopiero teraz podnosi, iż został pozbawiony możliwości swoich praw, a nie wskazał w jaki sposób, i jak to mogło wpłynąć na orzeczenie w sprawie, o której wznowienie ubezpieczony ubiega się, wskazuje na znaczne przekroczenie terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c., bowiem dla skarżącego termin ten należy liczyć od dnia ogłoszenia wyroku na rozprawie, w której R. B. uczestniczył, czyli od 23 maja 2013 r. Sąd Najwyższy bowiem w postanowieniu z dnia 17 lutego 2016 r., III CZ 2/16 (LEX nr 2041762) jednoznacznie wyjaśnił, że nie ulega wątpliwości, iż w świetle przytoczonego przepisu bieg terminu określonego w jego końcowej części rozpoczyna się od dnia dowiedzenia się o sentencji wyroku, a nie od dnia doręczenia stronie uzasadnienia wyroku (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 listopada 1998 r., III AO 58/98, nie publ.; z dnia 9 lutego 1999 r., I CKN 946/98, nie publ.; z dnia 19 sierpnia 2009 r., III CZ 33/09, nie publ.).

Zatem złożenie skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 401 § 2 k.p.c. po upływie prawie trzech lat od dnia dowiedzenia się przez ubezpieczonego o treści sentencji wyroku (23 maja 2013 r.) należy uznać za spóźnione działanie ubezpieczonego skutkujące odrzuceniem skargi na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Na marginesie tylko warto dodać, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony swych praw, w więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwia, a nie tylko utrudnia lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań, a na co skarżący nie powołał żadnych dowodów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/00, OSNP 2001/4/133 czy postanowienie tego Sądu z dnia 25 lipca 2013 r., II CZ 19/13, LEX nr) i co w ocenie Sądu Apelacyjnego nie miało miejsca w sprawie.

Drugą podstawę wznowienia postępowania ubezpieczony upatruje w art. 403 § 2 k.p.c. wskazując, że po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w dniu 28 czerwca 2011 r., pod koniec 2012 r. uzyskał nowy dowód z firmy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G., która jest następcą prawnym (...) Przedsiębiorstwa Budownictwa (...), z którego wynika, że tzw. wynagrodzenie zastępcze R. B., które powinno być uwzględnione przy wyliczaniu emerytury ubezpieczonego wynosi odpowiednio za rok 1974 – 100.210 zł, a za rok 1975 – 110.410 zł. Skarżący podkreślił, że dowód ten nie był przedmiotem oceny przez Sąd Okręgowy, a także przez Sąd Apelacyjny co

wynika z uzasadnienia wyroku tego Sądu z dnia 23 maja 2013 r. Dokument ten został sporządzony w dniu 7 sierpnia 2012 r.

Na podstawie akt sprawy III A Ua 673/11 Sąd Apelacyjny ustalił, że R. B. pomimo, że dysponował pismem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. z dnia 7 sierpnia 2012 r. już pod koniec 2012 r. (jak sam przyznał) nie przedłożył go do akt sprawy, z przyczyn sobie wiadomych.

Podnoszenie na potrzeby skargi o wznowienie postępowania, że „Sąd Apelacyjny nie rozpatrywał i nie oceniał dowodu w postaci pisma firmy (...) sp. z o.o. w G. ubezpieczony powiązał dopiero 29 grudnia 2015 r., tj. następnego dnia przeglądu akt sprawy sygn. akt VI U 1183/13.” (k. 5 – ostatni akapit przed powołaniem dowodów), przy jednoczesnym oświadczeniu, że okoliczność ta „wynika wprost z uzasadnienia wyroku tego Sądu z dnia 23.05.2013 r. sygn. akt III AUa 673/11 (strona 3-5 uzasadnienia)” (k. 4 – ostatni akapit) wskazuje w sposób nie budzący żadnych wątpliwości sądu odwoławczego, że R. B. o tej okoliczności wiedział po lekturze uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 23 maja 2013 r., który otrzymał w dniu 4 lipca 2013 r.

Jednocześnie wyjaśnić należy, że wskazywany przez wnioskującego o wznowienie postępowania nowy środek dowodowy winien być tego rodzaju, że mógł mieć wpływ na wynik sprawy, a o którym to środku dowodowym strona w poprzednim postępowaniu nie wiedziała i nie mogła się na niego powołać. Analiza wskazywanego przez wnioskującego nowego środka dowodowego winna być dokonywana wyłącznie we wskazanym wyżej zakresie. Nie jest natomiast dopuszczalne w toku postępowania o wznowienie postępowania dokonywanie oceny prawidłowości i zasadności rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Przy czym, słusznie wskazuje organ rentowy w odpowiedzi na skargę, że niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214; z dnia 14 lipca 2006 r., II CZ 43/06, LEX nr 445267; z dnia 24 czerwca 2009 r., I CZ 32/09, LEX nr 584194 czy z dnia 12 czerwca 2013 r., I UK 80/13, LEX nr 1555343).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt przedmiotowej sprawy, stwierdzić należy, że wskazywany przez ubezpieczonego środek dowodowy w postaci dokumentu z dnia 7 sierpnia 2012 r. (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. nie jest środkiem dowodowym, z którego strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu, a zatem nie stanowi nowego dowodu w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c.

Ubezpieczony w postępowaniu prowadzonym przez Sąd Apelacyjny, o którego wznowienie wnosi, przedłożył dokument wystawiony przez (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w G. w dniu 3 października 2011 r. (k. 243), który został oceniony przez biegłego (ustosunkowanie się do zarzutów do opinii k. 289-291), a opinia biegłego została uwzględniona przez Sąd Apelacyjny przy wydaniu wyroku z dnia 23 maja 2013 r. Nie bez znaczenia jest także fakt, że postępowanie apelacyjne zakończyło się dopiero w dniu 23 maja 2013 r., podczas gdy ubezpieczony dysponował dokumentem z dnia 7 sierpnia 2012 r. już pod koniec 2012 r.

Zatem, uwzględniając okoliczności powołane przez skarżącego oraz ustalone przez sąd odwoławczy, nie ulega żadnej wątpliwości, że dowód z tego dokumentu nie jest dowodem, z którego ubezpieczony nie mógł skorzystać w toku poprzedniego postępowania, a zatem nie zachodzi podstawa do wznowienia określona w art. 403 § 2 k.p.c. Należy także wskazać na orzecznictwo Sądu Najwyższego, które wyraża jednolity pogląd, że niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu ze środka dowodowego nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość i potrzeba powołania go w tym postępowaniu (por. postanowienie z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214; z dnia 7 marca 2007 r., II CZ 5/07, LEX nr 278667 oraz z dnia 25 stycznia 2007 r., I UZ 38/06, OSNP 2008/3-4/51 i przytoczone tam orzecznictwo). Wykrycie okoliczności faktycznych lub dowodów w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy faktów i środków dowodowych, które - poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym - były dla strony skarżącej wówczas „nieujawnialne”; przepis ten obejmuje zatem fakty nieujawnialne albo stronie nieznane i dla niej niedostępne, natomiast fakty ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać, bo miała możliwość dostępu

do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu. Z powyższego wynika, że w płaszczyźnie art. 403 § 2 k.p.c. nie mieści się zarówno środek dowodowy powstały już po wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jak i istniejący przed jego wydaniem i znany stronie, którego jednak nie powołała go w poprzednim postępowaniu, choć istniała taka możliwość i obiektywna potrzeba. Natomiast skarga o wznowienie postępowania nie służy korygowaniu błędów popełnionych przez stronę w poprzednim postępowaniu, ale wzruszeniu orzeczeń wydanych w określonych przez przepisy warunkach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2010 r., II PZ 5/10, LEX nr 583798).

W tym stanie niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny uznał, że wskazany przez skarżącego środek dowodowy w postaci omawianego dokumentu nie stanowi nowego środka dowodowego w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., a także, iż skarga oparta na tej podstawie również została złożona po terminie. Bowiem w tym przypadku ubezpieczony wiedział, że wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 23 maja 2013 r. nie uwzględnia dokumentu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością G. z dnia 7 sierpnia 2012 r., już z lektury uzasadnienia wyroku tego Sądu, które zostało doręczone ubezpieczonemu w dniu 4 lipca 2013 r.

Badając dopuszczalność skargi wywiedzionej przez R. B. Sąd Apelacyjny uznał, że po pierwsze jest ona złożona z uchybieniem terminowi, o którym mowa w art. 407 § 1 k.p.c., a po drugie, że brak jest także rzeczywistej podstawy wznowienia, bowiem samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401 – 404 k.p.c. nie oznacza oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, że podnoszona podstawa nie zachodzi.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. skargę R. B. o wznowienie postępowania odrzucił w całości.

SSA E. Buczkowska-Żuk SSA U. Iwanowska del. SSO G. Horodnicka-Stelmaszczuk